

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania D. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie
o ustalenie wysokości zadłużenia z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 stycznia 2025 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 8 stycznia 2024 r., sygn. akt III AUa 225/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 8 stycznia 2024 r. III AUa 225/22 na skutek rozpoznania apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie (organ rentowy) od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 29 grudnia 2021 r. XI U 110/20 w pkt 1. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie D. T. (odwołujący się albo ubezpieczony) od decyzji organu rentowego z dnia 19 listopada 2019 r. stwierdzającej wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych przez D. T. składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowany Świadczeń Pracowniczych na łączną kwotę 46.463,18 zł a w pkt 2 orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny ustalił, że D. T. prowadził działalność gospodarczą - piekarnię. Z tego tytułu podlegał ubezpieczeniom i nie uregulował należnych składek na fundusze obsługiwane przez ZUS, wobec czego powstały zaległości składkowe m. in. za okres od września 2005 r. do lipca 2006 r. w łącznej kwocie 46.463,18 zł. W celu wyegzekwowania należności organ rentowy wystawił we wrześniu i grudniu 2006 r. zajęcia rachunku bankowego w I.. Organ rentowy nie kierował wniosku egzekucyjnego przeciwko odwołującemu do komornika sądowego. Dalej Sąd ustalił, że 6 listopada 2018 r. do płatnika skierowano zawiadomienie o wszczęciu postępowania w związku z zadłużeniem za okres od września 2005 r. do lipca 2006 r., w celu wydania decyzji określającej zadłużenie. W konsekwencji organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Z akt przedstawionych przez organ rentowy wynika, że: - 23 października 2006 r. doręczono ubezpieczonemu upomnienie i wezwanie do uregulowania należności z tytułu składek za maj, czerwiec i lipiec 2006 r. na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, - 9 sierpnia 2006 r. skierowano do ubezpieczonego przesyłkę, która dwukrotnie awizowana nie została podjęta, a zawierała upomnienie i wezwanie do uregulowania należności z tytułu składek za marzec i kwiecień 2006 r., - 3 lipca 2006 r. doręczono dorosłemu domownikowi ubezpieczonego (żona) upomnienie i wezwanie do uregulowania należności z tytułu składek za styczeń i luty 2006 r., - 28 kwietnia 2006 r. skierowano do ubezpieczonego przesyłkę, która dwukrotnie awizowana nie została podjęta w terminie, a zawierała upomnienie i wezwanie do uregulowania należności z tytułu składek za wrzesień, październik, listopad i grudzień 2005 r. Z dalszych dowodów zawartych w aktach płatnika wynika, że 15 września 2006 r. i 27 grudnia 2006 r. organ rentowy skierował do I.. S.A. w K. wnioski o zajęcie rachunku bankowego D. T., doręczając tytuły wykonawcze, dotyczące opisanych wyżej należności. Postępowanie egzekucyjne na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie zostało zakończone, z uwagi na brak środków na zajętych rachunkach. Jak z powyższych ustaleń wynika, wszczęcie postępowania egzekucyjnego zostało poprzedzone doręczeniem dłużnikowi upomnień przedegzekucyjnych, zgodnie z art. 15 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W opinii Sądu Apelacyjnego wskazane działania są wystarczające do stwierdzenia, że organ rentowy wykazał zaistnienie okoliczności powodujących zawieszenie biegu przedawnienia należności z tytułu składek za okres od września 2005 r. do lipca 2006 r., zgodnie z art. 24 ust. 5b ustawy systemowej.

Zdaniem Sądu drugiej instancji niewątpliwe jest, że upomnienia były kierowane do ubezpieczonego i zawierały elementy wymagane przez przepis art. 15 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Niewątpliwe jest również, że następnie we wrześniu i w grudniu 2006 r. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, które trwało na dzień wydania zaskarżonej decyzji. Bieg terminu przedawnienia został zatem zawieszony w stosunku do poszczególnych składek z dniem doręczenia ubezpieczonemu upomnień, dotyczących tych składek.

Tym samym decyzja organu rentowego z 19 listopada 2019 r., określająca wysokość zadłużenia D. T. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych jest prawidłowa, a Sąd Okręgowy błędnie stwierdził, że zobowiązanie odwołującego z tytułu nieopłaconych składek wygasło na skutek przedawnienia należności.

Ubezpieczony wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. przez oddalenie odwołania w sytuacji, gdy zaskarżona decyzja organu rentowego była obarczona wadą, o której mowa w art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a. tj. zaskarżona decyzja organu rentowego została wydana w sprawie rozstrzygniętej już poprzednio inną decyzją administracyjną. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Już z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że w stosunku do D. T. dwukrotnie, decyzjami tego samego organu została ustalona wysokość zaległości w zakresie składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Utrzymanie w mocy decyzji obarczonej kwalifikowaną wadą, o której mowa w art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a. w sposób oczywisty narusza art.

477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. Zaskarżony wyrok utrzymuje w obrocie prawnym nieważną decyzję administracyjną.

Organ rentowy we wniesionej po terminie (z uwagi na zwrot niepodpisanego pisma procesowego) odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o oddalenie odwołania, zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy

prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Przepis art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. stanowi, że jeżeli decyzja nakładająca na ubezpieczonego zobowiązanie, ustalająca wymiar tego zobowiązania lub obniżająca świadczenie, została wydana z rażącym naruszeniem przepisów o postępowaniu przed organem rentowym, sąd uchyla tę decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Przepis ten stanowi odstępstwo od ogólnej zasady, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych postępowanie sądowe powinno skupić się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych, spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Sąd ubezpieczeń społecznych jako sąd powszechny może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które ją dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania.

W przedmiotowej sprawie taka sytuacja nie występuje. Z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd drugiej instancji nie wynika, że wydana została więcej niż jedna decyzja o tym samym przedmiocie, a okoliczność ta została podniesiona przez skarżącego dopiero na etapie postępowania kasacyjnego. Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Niezależnie od powyższego należy jednak zauważyć, że decyzje powołane przez autora skargi nie pokrywają się przedmiotowo ze skarżoną decyzją będącą przedmiotem odwołania w niniejszej sprawie. Decyzja z dnia 19 listopada 2019 r. stwierdza stan zadłużenia z tytułu nieopłaconych przez D. T. składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na łączną kwotę 46.463,18 zł. Natomiast w decyzjach wydanych 10 kwietnia, 8 sierpnia i 7 września 2006 r. organ rentowy ustalał z urzędu wysokość składek na ubezpieczenia społeczne oraz – w konsekwencji powyższego ustalenia - stwierdzał istnienie zaległości na koncie ubezpieczonego.

Sąd Najwyższy podnosi również, że skarżący opiera swoją skargę kasacyjną wyłącznie na zarzutach sformułowanych w ramach procesowej podstawy zaskarżenia. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że skarga kasacyjna, która nie stawia zarzutów naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), pomija, że zarzuty podstawy procesowej w postępowaniu kasacyjnym mają znaczenie tylko wówczas, gdy uchybienie przepisom postępowania mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), a zatem na zastosowanie prawa materialnego (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lipca 2009 r., I UK 37/09, LEX nr 529678 i z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, LEX nr 1511811). Dlatego w sytuacji, gdy skarga kasacyjna nie zarzuca obrazy jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyrokowania sądu odwoławczego, nie jest możliwa ocena, czy naruszenie przepisów postępowania wymienionych przez w podstawie zaskarżenia mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 czerwca 2019 r., III PK 73/18, LEX nr 2686083; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I UK 67/17, LEX nr 2490071). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr

863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436). Nie chodzi przy tym o czysto teoretyczną możliwość takiego wpływu, lecz o wykazanie, że w okolicznościach danej sprawy wpływ ten był (mógł być) realny, a można to stwierdzić dopiero wówczas, gdy w skardze zostanie podniesiony adekwatny w konkretnych okolicznościach faktycznych zarzut obrazy prawa materialnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 stycznia 2014 r., I PK 208/13; LEX nr 16460590; z dnia 19 maja 2015 r., II PK 273/14, LEX nr 2008656 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, LEX nr 1511811; z dnia 2 lipca 2009 r., I UK 37/09, LEX nr 529678).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[a.ł.]